

□

Η κοινωνική οικονομία, μολονότι, συχνά αναφέρεται από την πολιτική ηγεσία ως τρίτος πυλώνας της οικονομίας και ιδίως για την αντιμετώπιση της ανεργίας και φτώχειας, εντούτοις, στην πολιτική πρακτική, αντιμετωπίζεται επιδερμικά ως ζήτημα δευτερεύουσας σημασίας (μπάλωμα) και κάθε σοβαρή πρωτοβουλία μετατίθεται στο μέλλον.

Το ίδιο συμβαίνει και στην Τοπική Αυτοδιοίκηση για διαφορετικούς λόγους. Σε ένα χώρο, που θα μπορούσε βέβαια να είναι ο προνομιακός για την εφαρμογή πολιτικών ενίσχυσης της κοινωνικής πολιτικής αλλά και των τοπικών αναπτυξιακών προγραμμάτων, καταλήγει πάρεργο.

Μ' αυτόν τον τρόπο, θα μπορούσε να εξηγηθεί και η καθήλωση της χώρας σε ένα ποσοστό ανάπτυξης της κοινωνικής οικονομίας κάτω του 2%, ενώ ο μέσος όρος στην Ευρώπη τρέχει με 10%, προσφέροντας μεγάλες ανάσες στην πίεση της οικονομικής κρίσης και της ανεργίας.

Ποια είναι όμως τα βαθύτερα αίτια αυτής της υστέρησης, που το πολιτικό μας προσωπικό και ο κομματικός μικρόκοσμος, εμφανέστατα στην καλύτερη περίπτωση, αγνοεί, και στη χειρότερη, παρεμποδίζει τις εφαρμογές προγραμμάτων κοινωνικής οικονομίας.

Το πρώτο ζήτημα είναι το έλλειμμα στις πολιτικές προϋποθέσεις και το θεσμικό περιβάλλον, που είναι αναγκαίο για να αποδώσει η κοινωνική οικονομία νέες θέσεις εργασίας και πρόσθετο εισόδημα.

Το δεύτερο ζήτημα είναι το έλλειμμα πολιτικής τεχνογνωσίας. Η παραδοχή δηλαδή του γεγονότος ότι, η κοινωνική οικονομία σε παγκόσμια επίπεδο, συνδέεται με την τρίτη βιομηχανική επανάσταση, το νέο συνεργατικό και αποκεντρωμένο μοντέλο ανάπτυξης, στους στρατηγικούς τομείς της ενέργειας, της διατροφής, της υγείας, της παιδείας.

Το τρίτο ζήτημα, είναι ότι αγνοείται ή υποβαθμίζεται συνειδητά ο αναγκαίος όρος

συγκρότησης του κοινωνικού και επιχειρηματικού υποκειμένου που θα επενδύσει στον τρίτο τομέα της οικονομίας. Αγνοείται ως αναγκαίος παράγοντας που τελικά θα κινητοποιήσει, τις απαραίτητες οργανωτικές διαδικασίες πραγμάτωσης της κοινωνικής οικονομίας.

Η σημερινή κυβέρνηση, πολιτικολογεί και υπερθεματίζει για την κοινωνική οικονομία, χωρίς αναγνωρίζει, να συνεργάζεται και να ενισχύει αυτό το υποκείμενο της κοινωνικής οικονομίας.

Μιλάει δηλαδή για το κάρο, χωρίς τα άλογα, που θα κινήσουν το κάρο.

Είναι προφανές, κι αυτό φαίνεται και από το νέο νόμο που έχει ετοιμάσει η αναπληρωτής υπουργός εργασίας, ότι τον ρόλο του κοινωνικού υποκειμένου θα τον παίξει το ίδιο το κράτος, οι δημόσιες επιχειρήσεις και η γραφειοκρατία. Τότε προς τι όλη αυτή η φιλολογία περί κοινωνικής οικονομίας.

Σύμφωνα με το προτεινόμενο νομοσχέδιο **φορείς κοινωνικής οικονομίας μπορούν να είναι:** *εκτός των συνεταιρισμών και των μη*

κερδοσκοπικών οργανώσεων της κοινωνίας πολιτών, οποιαδήποτε άλλη νομική προσωπικότητα.

Δηλαδή, αυτό σημαίνει ότι μπορεί να είναι οποιαδήποτε κρατική ΑΕ, κρατικοί οργανισμοί, δημοτικοί οργανισμοί και οποιαδήποτε ιδιωτική ΑΕ, ΟΕ, ΕΕ, ΕΠΕ κλπ.

Έτσι τίθεται το εξής ερώτημα. Αν ο καθένας μπορεί να αυτοχαρακτηριστεί κοινωνική επιχείρηση κάνοντας κάποιου είδους φιλανθρωπία, γιατί άραγε χρειάζεται ένας νέος νόμος, αφού και με τους υφιστάμενους νόμους, μπορεί κάθε κρατική ή ιδιωτική επιχείρηση, κάθε ΑΕ, να κάνει φιλανθρωπία, κοινωνική ωφέλεια, εταιρική κοινωνική ευθύνη με συνέπεια την απαλλαγή από την φορολογία στα διαθέσιμα ποσά για αυτούς τους σκοπούς;

Ποια η πρακτική αξία του νόμου αυτού;

Η απάντηση είναι απλή. Η πρόσβαση των δημόσιων και ιδιωτικών επιχειρήσεων στα

κονδύλια του ΕΣΠΑ που προορίζονται από την Ε.Ε. σε φορείς κοινωνικής οικονομίας. Η λεηλασία δηλαδή του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου με το νόμο. Μέχρι τώρα η λεηλασία αυτή, γινόταν με ελλιπή νομική κάλυψη, ενώ με τον νέο νόμο θα έχει πλήρη νομιμοφάνεια, ώστε να μπορούν οι πόροι που προορίζονται από την ΕΕ για τους κοινωνικούς συνεταιρισμούς και τις μη κερδοσκοπικές οργανώσεις κοινωνίας πολιτών, να πηγαίνουν απρόσκοπτα στα ιδιωτικά συμφέροντα και στον κρατισμό.

Είμαστε, δηλαδή, μπροστά σε μια απόπειρα κρατικοποίησης της κοινωνικής οικονομίας, πριν δούμε καν τα οικονομικά κίνητρα, που θα ενισχύσουν αυτό τον προσανατολισμό, αφήνοντας παράλληλα ανοικτή την πόρτα και στην ιδιωτικοποίηση των πόρων, που προορίζονται από την ΕΕ για την κοινωνική οικονομία.

Έχουμε, έτσι, πλήρη την στρέβλωση των όρων, πάνω στους οποίους θα μπορούσε να κτιστεί η αυθεντική οικονομία στην Ελλάδα.

Ανώνυμες εταιρείες του κράτους και της αγοράς μπορούν να εμφανισθούν ως κοινωνικές επιχειρήσεις, διεκδικώντας μ' αυτόν το μανδύα, τους μοναδικούς πόρους, που είναι στοχευμένοι για την κοινωνική οικονομία, οι οποίοι βέβαια, προέρχονται από την ΕΕ μέσω του ΕΣΠΑ και του πακέτου Γιούνκερ.

Εάν το επιχειρηματικό υποκείμενο είναι πάλι το κράτος, δεν υπάρχει κανένα επιχείρημα που να αιτιολογεί αυτή την αντίληψη που υπάρχει στο νομοσχέδιο παρά μόνο η σπουδή να παρουσιαστεί ο κρατισμός της κυβέρνησης ως κοινωνική οικονομία.

Έτσι ο σκοπός είναι προφανής: Να ξεγελάσουμε πάλι τους κουτόφραγκους της ΕΕ προς δόξα του πελατειακού κράτους.

Φυσικά, αυτήν την πατέντα, να ξεγελάμε τους κοινοτικούς και να υφαρπάζουν πόρους που προορίζονται για τους κοινωνικούς φορείς, υπέρ κρατικού μηχανισμού, δεν τον εφεύρε ο Σύριζα – ΑΝΕΛ. Ούτε όλοι στην Κυβέρνηση σκέπτονται με τον ίδιο τρόπο αλλά είναι εμφανές πως κυριαρχεί ο κρατισμός στην όλη προσέγγιση.

Είναι άλλωστε πάγια πρακτική του πελατειακού συστήματος με ελάχιστα φωτεινά διαλλείματα.

Το 2012 ο Ευάγγελος Βενιζέλος με τον Πάρη Κουκολόπουλο, με προφανή στόχο να καλοπιιάσει τους φορείς της Τ.Α. , επανέφερε τα πεντάμηνα επιδότησης πτυχιούχων απευθείας στην Τ.Α., αυτά που η κυβέρνηση Παπανδρέου, μόλις ανέλαβε το 2009 είχε καταργήσει ως απαράδεκτη "πελατειακή" πολιτική.

Παράλληλα, πάγωσε ο νόμος 4019/11 , για την κοινωνική οικονομία και ακυρώθηκε στην πράξη κάθε οικονομική στήριξη για το startupτων κοινωνικών "Εργασιακών Συνεταιρισμών".

Αυτή τη πολιτική, παρά τις λεκτικές διαφοροποιήσεις που ακολουθεί η σημερινή κυβέρνηση. παρουσιάζοντας, ένα νόμο που εκτός των άλλων καταργεί επί της ουσίας την κοινωνική συμμετοχή στο θεσμικό οικονομικό περιβάλλον, δεν μπορούμε να πειστούμε ότι έχει μέλλον.

Ούτε η τοπική Αυτοδιοίκηση μπορεί να έχει ένα καλύτερο μέλλον, όταν αρκείται δουλοπρεπώς στα 5μηνα εργασίας, που ο κεντρικός κρατικός μηχανισμός "πουλάει" ως εκδούλευση με πόρους που προέρχονται από την ΕΕ και ουσιαστικά ανήκουν στην ίδια την Τ.Α. και τις οργανώσεις της κοινωνίας πολιτών, τους οποίους θα μπορούσε να αξιοποιήσει με δημιουργικό τρόπο ενισχύοντας επι της ουσίας την κοινωνική επιχειρηματικότητα.

Η Τ.Α., μαζί με τους κοινωνικούς φορείς, θα μπορούσε, αποκεντρωμένα και αυτόνομα από το κράτος, να διαχειριστεί πολύ πιο αποδοτικά αυτούς τους πόρους μέσω των τοπικών κοινωνικών συμπράξεων.

Απελευθερωμένη από τους δημοσιοοικονομικούς περιορισμούς της πρόσληψης δημοτικών υπαλλήλων, για να ενισχύσει τις κοινωνικές και αναπτυξιακές της δομές.

Κτιζοντας θεσμούς και όχι μοιράζοντας επιδόματα πελατειακού τύπου η Τ.Α. μπορεί να κάνει άλμα μπροστά / εφαρμόζοντας πολιτικές της κοινωνικής οικονομίας / σε ευθυγράμμιση με την Τρίτη Βιομηχανική Επανάσταση.

- **Στον ενεργειακό τομέα**, προωθώντας το μοντέλο των ενεργειακών συνεταιρισμών και το μοντέλο για τις πράσινες βιώσιμες πόλεις.
- **Στην αγροδιατροφή**, με την προώθηση της κοινωνικά υποστηριζόμενης γεωργίας και τις ανταλλαγές χωρίς μεσάζοντες με θεσμικά εργαλεία.
- **Στην υγεία**, με κοινωνικές κλινικές και κοινωνικά ιατρεία με το συνδυασμό δημοσιών υποδομών, ασφαλιστικών ταμείων και συμμετοχή τοπικών κοινωνικών φορέων
- **Στην παιδεία**, με ένα μοντέλο που θα ακυρώσει στην πράξη την παραπαιδεία με την οργάνωση κοινωνικών φροντιστηρίων
- που αξιοποιούν τις κοινωνικές υποδομές και τη συνεργατική οργάνωση.

Αναφορικά με τους παραπάνω τομείς και σε συνδυασμό με την προώθηση της τρίτης βιομηχανικής επανάστασης που μας δίνει μια σειρά πλεονεκτήματα χρειαζόμαστε ένα ποιοτικό άλμα συνείδησης για την ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας στην Ελλάδα. Να αλλάξουν οι πολιτικές προτεραιότητες. Το κυρίαρχο σύστημα για δυο γενιές και πλέον μας έχει καθοδηγήσει ότι η ευημερία μια κοινωνίας βρίσκεται στη ποσοτική αύξηση προϊόντων και υπηρεσιών (μεγέθυνση του ΑΕΠ) άσχετα αν πολλές φορές πρόκειται για ανάγκες που τεχνηέντως κατασκευάζονται και δεν εξυπηρετούν τίποτε άλλο από τον άφρονα καταναλωτισμό και όχι τον ίδιο το πολίτη.

Βλέπε: τον ΤΟΜΕΑ ΤΩΝ ΚΑΤΑΣΚΕΥΩΝ την (φούσκα των ακινήτων) που ένα σημαντικό μέρος των κτιρίων παραμένει κενό και ιδιοκτήτες τους πληρώνουν τζάμπα ΕΝΦΙΑ.

Βλέπε στην ΕΝΕΡΓΕΙΑ την λειτουργία των συντεχνιών που λειτουργούν ως ιδιοκτήτες ενός κατά άλλα κοινωφελούς οργανισμού που αντιστέκεται στο εκσυγχρονισμό των πηγών ενέργειας και μας χρεώνει υψηλό οικονομικό και περιβαλλοντικό κόστος.

Βλέπε: την ανάπτυξη μιας τεράστιας ΠΑΡΑΠΑΙΔΕΙΑΣ στη χώρα μας που εξυπηρετεί ως παρακλάδι μια βιομηχανία κούφινων πτυχιών εκ των οποίων ένα 20% έως 30% ποτέ δεν θα αξιοποιηθεί σε ανάγκες που υπάρχουν στην οικονομία.

Έχουμε έτσι την αφαιμάξη των νοικοκυριών από μια φθοροποιό δραστηριότητα που αφαιρεί ζωτική ενέργεια από την κοινωνία την ίδια στιγμή που υπάρχουν κλάδοι παραγωγής που μπορούν να απορροφήσουν ασκούμενους στην αγορά εργασίας.

Αυτά όλα πρέπει να αλλάξουν για μια οικονομία που εξυπηρετεί πρώτα τον πολίτη

και σε τελικά συμβάλλει η κοινωνική οικονομία και η προώθηση της 3ης βιομηχανικής επανάστασης στην οποία ταιριάζει το συνεργατικό μοντέλο.

Οι νέες τεχνολογίες στην ενέργεια στο πλαίσιο της συνεργατικής οικονομίας μπορούν να απελευθερώσουν τεράστιες παγκόσμιες κοινωνικές δυνάμεις. Κοινότητες και δήμοι να αποκτήσουν ενεργειακή αυτάρκεια μέσα από ενεργειακούς συνεταιρισμούς. Όπως γράφει J

Rifkin

, η βιομηχανική επανάσταση που είχε ως κινητήρια δύναμή της το πετρέλαιο και τα υπόλοιπα ορυκτά καύσιμα, οδηγείται σε επικίνδυνο τέλος: οι τιμές των ενεργειακών πόρων και των τροφίμων αποσπούν ένα μεγάλο δυσανάλογο κομμάτι του εισοδήματος, η ανεργία παραμένει σε υψηλά επίπεδα, η αγορά ακινήτων έχει καταβαρυνθεί, το ιδιωτικό και το δημόσιο χρέος αυξάνονται και η ανάκαμψη της οικονομίας καθυστερεί. Αντιμέτωπη με την προοπτική μιας δεύτερης κατάρρευσης της παγκόσμιας οικονομίας, η ανθρωπότητα αναζητεί απεγνωσμένα ένα βιώσιμο οικονομικό σχέδιο για το μέλλον. Αυτό το μέλλον περνάει μέσα από την συνεργατική οικονομία.

Ο Βασίλης Τακτικός είναι συντονιστής του Πανελληνίου Παρατηρητηρίου

δημοσιογράφος -Συγγραφέας